

Letnik: XXVIII

december 1988

čevljar

glasilo delovne organizacije tovarne obutve

tržič

U NOVU GODINU

Pogled na događanja u našoj jubilarnoj godini nas ispunjava sa mešanim osećajima. Na nekim područjima bio je stvarno učinjen korak napred, mada efekat još zaoštuje za našim problemima i planovima. To naravno znači da sa postignutim ne možemo biti radosni i zadovoljni. Ono što nas može ispunjavati sa blagim optimizmom je viđenje mogućnosti koje nam se nude, a nismo ih još iskoristili. Upravo tome je data najveća težina u planovima za godinu u koju ulazimo.

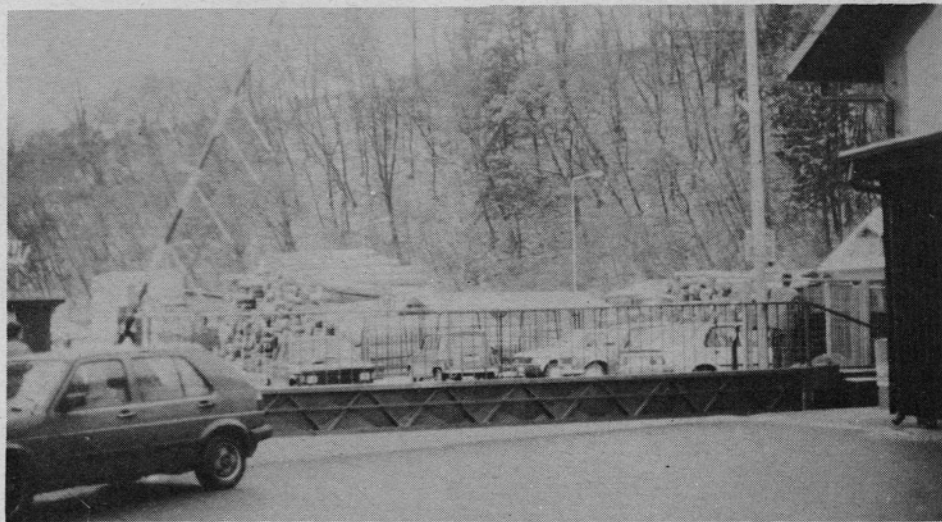
Vreme našeg proizvodno-poslovnog ciklusa je predugačko. Potrebno ga je skratiti i tako sniziti jednu od postavki troškova koji postiže vanredne dimenzije. Svaka poslovna odluka mora biti promišljena, posebno još sa gledišta troškova finansiranja, a uspešnost našeg rada mora biti merena efikasnošću na području obrtanja sredstava. Ka ispunjavanju ovog prednosnog zadatka doprinosi svaki od 5.500 zaposlenih radnika. Naravno da ti doprinosi mogu biti različiti obzirom na vrstu zadataka koje pojedinac obavlja i obzirom na njegovu spremnost, volju i želju da to učini. Svaki dan si uzmimo malo vremena i napravimo svoj obračun šta smo u tekućem danu učinili, doprineli ka smanjenju zaliha ili na neki drugi način ubrzali obrtanje sredstava.

Snizavanje troškova, posebno još troškova finansiranja, je dakle prednosni zadatak. Naravno da paralelno i dalje ostajemo kod opredeljenja da samo sa boljim kvalitetom možemo izdržati u sve ljućem konkurentskom boju. Bolji kvalitet na svim područjima znači i niže zalihe, efikasniju režiju, savremenu organizaciju, niže troškove itd. Još posebno imamo sa rečju kvalitet u mislima naše proizvode. Tu je postignut značajan korak, sada je potrebno učiniti novi korak i takođe na taj način stvoriti mogućnost da se više zaradi.

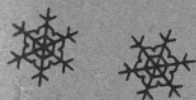
Prognoze kažu da će preduzeće u buduće biti mnogo samostalnije, te da će tržište biti onaj nepristrasni sudija koji će biti merilo uspešnosti pojedinačnog preduzeća. To si želimo i istovremeno smo svesni da će u takvim uslovima biti potrebno posebno još sa znanjem, sposobnošću, voljom i veseljem za rad stvarati novu vrednost.

Puno zdravlja, zadovoljstva i lične sreće vam svima i svakome ponaosob želim u NOVOJ 1989 GODINI.

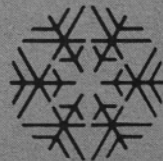
Predsednik KPO
Franc Grašič, dipl. oec.

Radnici Komunale prije nekoliko dana završili so radove na ulazu u tvornicu. Nova »rampa« je već u pogonu.

*Neka 1989 godina bude
godina uspeha, zadovoljstva,
godina mira i lične sreće.*

Zemlja discipline i računara

Znanje je pored kapitala motor razvoja savremenog sveta. Ovoga su svesni i u Privrednoj komori Slovenije, koja je 1988 godine već treći put organizovala specijalistično studiranje marketinga u Sjedinjenim američkim državama, na kojem je uzeo učešće i naš saradnik Božidar Meglič, diplomirani organizator rada, šef nabavnog sektora. Zamolili smo ga da odgovori na nekoliko naših pitanja.

Koliko dugo je trajalo studijsko putovanje i kome je bilo namenjeno?

Studijsko putovanje bilo je organizovano u okviru međudržavne saradnje Jugoslavije i Sjedinjenih američkih država, a trajalo je tri meseca. U studijskoj grupi bilo nas je 28 učesnika iz različitih radnih organizacija, od čega nas je iz Slovenije bilo 25 (Lesnina, Slovenijales, IMP, Metalka, Emotna, Kompas, Iskra, Emo, Kovinotehna, Đuro Salaj, itd), dvojica kolega bili su iz Hrvatske i jedan iz Srbije. Bili smo dobar kolektiv, a pošto sam bio među starijim učesnicima, to su me učesnici izabrali za svog predsednika.

Uslov za sve učesnike bio je završen fakultet i aktivno znanje engleskog jezika. Studij je bio podeljen na četiri dela:

1. Priprema i uvodna predavanja na Brdu kod Kranja, gde su osim naših najboljih profesora (dr. Ribnikar, dr. Zupančič i drugi) predavali još tri američka profesora, među njima i naš zemljak, Slovenac dr. Bonutti, koji nas je povezao sa slovenačkom narodnom zajednicom u Clevelandu.

2. Studiranje na Cleveland State University, koje je osim marketinga obuhvatalo i nešto predavanja o američkom pravu i finansijama.

3. Posete više od trideset različitih tvornica, firmi, institucija, berzi, banaka, kongresa iz spoljašnjeg ministarstva u Clevelandu, Chicagu, Niagari, New Yorku i Washingtonu. U Washingtonu i New Yorku je našu grupu uspešno vodio dr. Rado Bohinc, koji je tada bio još potpredsednik Privredne komo-

re Slovenije, a sada je već ministar za privredu u saveznoj vladi.

4. Radne prakse koju sam obavio u veletrgovinskom preduzeću THE KOBACKER COMPANY u Columbusu, glavnom gradu države OHIO.

Pored tega sam zajedno sa predsednikom KPO drugom Grašičem i članom KPO za marketing drugom Jazbecom posetili firme ROCKPORT i REEBOK.

Svrha studijskog putovanja bio je upoznati način rada na razvijenom američkom tržištu, a i naravno, ugotoviti mogućnost naših preduzeća za prodor na ovo tržište. O studijskom putovanju sam napisao poseban izveštaj i izradio zadatak sa naslovom Marketing Strategy of Shoe Factory Peko in USA Market (marketinška strategija obućarske tvornice Peko na tržištu SAD). Oboje je na raspolaganje u službi za obrazovanje radnika i u INDOK-u.

Kako ocenjujete vaše učešće? Da li ćete stećena znanja i iskustva moći upotrebiti u našem načinu rada?

Predsednik KPO, drug Grašič, koji me je predlagao i kolektiv koji je predlog potvrdio i finansirao, su mi iskazali veliko poverenje, zato sam već pre odlaska odlučio da moram maksimalno iskoristiti priliku i steći nova znanja i iskustva. Mislim da mi je to u velikoj meri i uspelo. Radni dan je bio prilično naporan, ta imali smo nastavu praktično svaki dan od 8 do 17 sati, a nakon toga još dodatna predavanja, susrete kao i obavezno pregledavanje literature za idući dan. Prilično dobro smo upoznali ritam rada i života u SAD, mada bi morao biti tamo najmanje dve godine, pa da bi konačno mogao reći da poznajem Ameriku.

Bez sumnje da znanje i iskustva dobro dođu pri svakidašnjem radu. Trudim se da bi deo toga preneo i saradnicima. Tako sam imao već dva kraća predavanja, a i poslovodnom kolegiju sam, istina u škroto odmerenom vremenu, referisao o mom školovanju u SAD.

Naravno da ni u Americi nije sve zlato što se sija, tako da čovek treba biti kritičan do nekih metoda koje su nama tuđe, ponekad su surove, posebno pri otpuštanju radnika.

Da li se način života i privređivanja u Americi razlikuje od našeg i u čemu je ta razlika?

Razlike su velike u dobrom, a u nekim slučajevima i u slabom. Ono što čoveka najviše zaboli je to da u principu ne rade mnogo više nego mi, a imaju neuporedivo veću efikasnost. U analizi toga stanja sam konstantovao sledeće njihove prednosti.

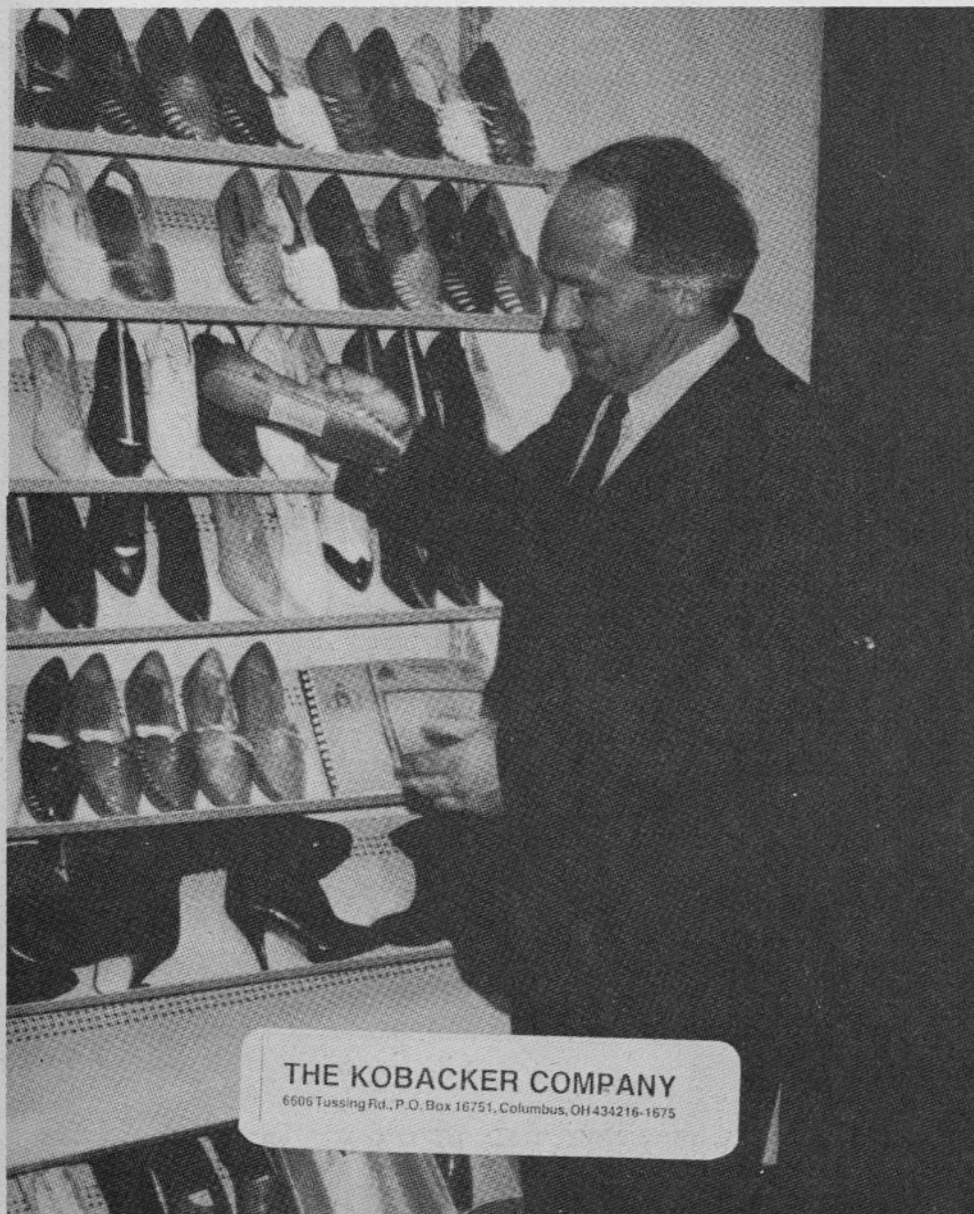
— vanredna disciplina u odlučivanju i izvođenju zadataka,

— upotreba računara na svakom koraku,

— apsolutna tržišna usmerenost svih privrednih, pa i drugih organizacija,

— niko se ne zadovoljava sa prosekom, svako želi bolje i više

— izvanredno se ceni kreativnost i

THE KOBACKER COMPANY

6606 Tussing Rd., P.O. Box 16751, Columbus, OH 43216-1675

Učesnici osposobljavanja među neboderima

stručnost radnika bez obzira na formalno obrazovanje: Svesni su da su inovacije pokretač napretka.

Ovih prednosti ima još puno i teško bi sve nabrojali. SAD je i zemlja velikih dimenzija, koja je čak 36 puta veća od Jugoslavije, a imaju 11 puta više stanovnika (240 miliona).

Ogromna su i njihova prirodna bogatstva. Zanimljivo je da je kod njih benzin za polovinu jeftiniji nego kod nas, a da u proseku zarade šest puta više nego mi. Vanredno su skupi stanovi, za njih Amerikanci potroše čak trećinu do polovinu svoje zarade. Razlike među ljudima po dohotku su ogromne, što prouzrokuje puno kriminala. Problem

su droge koje su u ropsku zavisnost dovele veliki deo stanovništva. Ima i rasne segregacije, iako je formalno zabranjena. Sasvim na marginu društva potisnuti su Indijanci, koji nisu uspjeli uhvatiti korak sa zapadnom civilizacijom. Danas u Americi govore o žutoj opasnosti koja dolazi preko Pacifika.

Lepo je upoznati Ameriku, mada smo mi ljudi malog naroda koji je navikao na lepote sunčane strane Alpi i naše mesto je ovde. Ako bi uredili naše ekonomske prilike u Jugoslaviji tako da bi svako živeo samo od rezultata svoga rada i truda, onda bi smeo tvrditi da bi kod kuće imali više nego Ameriku. Pa i ovako je kod kuće najlepše.

Razgovor

Opšta konstatacija je da je izbegavanje dužnosti u delegatskom sistemu i samoupravljanju sve veće. U kojoj meri to osećamo u Peku? O tome razmišlja predsednik centralnog radničkog saveta Karel Zajc.

Želim i uvek ponovo naglašavam, da bi članovi, ako govorim o centralnom radničkom savetu, morali biti svesni odgovornosti, važnosti i dužnosti donošenja odluka. Sednice, naravno, moraju biti pripremljene kvalitetno, predloženi zaključci moraju biti obrađeni stručno i sa odgovornošću, samo tako članovi imaju osećaj da nisu samo učesnici sednice, nego da je njihova odluka svesna i važna. Kritičan period može nastati onda kada delegati imaju osećaj »pa ionako ništa ne možemo, jer je sve već unapred odlučeno«. Ovakvih izgovora ne bi smelo biti. Mada je istina da postoje i »formalne odluke«, to su predlozi »od vani«. Međutim, mi imamo, uveren sam da je svugde tako, toliko problema koje možemo rešavati unutra, da se baš u tom radu pokaže odgovornost, važnost i uticaj na odlučivanje. Vidite, centralni radnički savet prati privredna kretanja, izvođenje godišnjeg poslovnog sporazuma i dodatnih planova. Trenutno sam uveren, i na tome insistiram, da je razmatranje i praćenje tih aktivnosti prilika za stvaranje osećaja aktivnog sarađivanja i svesti da se pravilna odluka podupre.

Pretno 1989

Delegati centralnog radničkog saveta su iz svih poslovaonica iz čitave Jugoslavije, Budućnosti, Benedikta i Trbovelj. Verovatno su već zbog toga svesni da nisu samo broj, nego osećaju dužnost i odgovornost za prihvaćene odluke. A o pasivnosti delegata u samoupravnim organima i u delegatskom sistemu ovo: pred nama je reorganizacija i nov sastav samoupravnih organa. Sindikat, čiji zadatak je evidentiranje kandidata za delegate, mora na osnovu iskustva u dosadašnjim akcijama proveriti da će delegati biti delegirani za područja za koja su zainteresovani. Samo tako će raditi sa voljom, željom i znanjem. Ovome se treba ozbiljno posvetiti i odabrati ko je sposoban za kvalitetan rad, a pri biranjima treba uzeti u obzir i dosadašnja iskustva predlaganih kandidata.

Uspješno
1989

Kvalitet u RO Peko

Šta je kvalitet?

Za mnoge zaposlene radnike u Peku je kvalitet još uvek nepoznat, pa iako o tome neprestano govorimo i pišemo, a pri svom radu najčešće neodgovorno i nekvalitetno ostavljamo rezultate svog rada. Cipele, kao glavni proizvod naše radne organizacije, se po svom sastavu i obliku neprestano menjaju, zato je potrebno puno znanja i prilagođavanja da možemo pratiti modu u svetu. U svom radu se suviše retko postavimo u ulogu kupca i često ostavljamo greške da idu dalje. Kvalitet je savršenost proizvoda i ona mora dati dobar osećaj već na prvi pogled.

Kriterije za kvalitit postavlja samo tržište, a proizvođači se moramo već na samom početku odlučiti u kojoj mjeri smo sposobni kvalitetno proizvoditi kvalitetne proizvode i po kojim cenama. Obzirom na situaciju, političku i ekonomsku, u kojoj radimo, morali bi još toliko više biti svi svesni da si sami sa svojim proizvodima i njihovim kvalitetom učvršćujemo stabilnost na tržištu, a time ostvarujemo i svoj lični dohodak.

Kako smo međusobno usklađeni?

Premalo! Poslovna politika radne organizacije mora biti jedinstvena i samo jedna. Proizvoditi optimalno i pri tome što zaraditi. Za postizanje toga mora rukovodstvo radne organizacije, zajedno sa ostalim odgovornim po službama, na svoju stranu dobiti neposredne rukovodioce u proizvodnji, koji

Zašto i rukovodeći radnici u proizvodnji?

U proizvodnji se pokazuju sve slabosti i greške urađene u prethodnim službama, nabavnom odeljenju i razvojnom odeljenju. Priprema proizvodnje bi morala biti pre serijske proizvodnje mnogo bolje doterana i proverena, pa iako često puta nema dovoljno vremena. Često puta se susrećemo sa činjenicama da se rukovodstvo radne organizacije odlučuje da upotrebimo jeftiniji materijal, da ćemo sastavne delove kupovati kod kooperanata, ali se sledeće informacije potrebne za izvođenje u proizvodnom procesu i kriterijumi za kontrolisanje ne usklade. Rukovodioci odeljenja najčešće na greške prebrzo i nestručno reaguju, a da prethodno ne traže informacije i sa što manjim brojem saradnika pokušavaju rešiti probleme, ako se oni uopšte mogu rešiti. Primećujemo da se procenat slabih proizvoda u proizvodnim odeljenjima u poslednje vreme smanjuje, ali bio bi zanimljiv podatak koliko pari obuče se u skladištu presortira u slabiji kvalitet, odnosno koliko se pari obuče vrati reklamiran od kupca. Ko je uzročnik ovog defekta?

Kod nove tehnologije izrade obuče često puta određeni problemi ostaju nerešeni sve do kraja raspisane količine, a eventualna rešenja ne nađu pravi odziv. Za eliminisanje poteškoća pri kvalitetu proizvoda, boljoj produktivnosti, troškovima poslovanja, itd. U sektoru kontrole kvaliteta predlažemo

da se uvedu radni kružoci. Oni bi udruživali zaposlene radnike (5+12) u proizvodnji koji obavljaju iste ili slične radne zadatke, a susreću se sa sličnim problemima. Kružoci bi organizovano i sistematski rešavali probleme koje bi sami odabrali i analizirali. Rad članova bio bi dobrovoljan, ali ozbiljan i organizovan, jer bi sa time motivirali i druge radnike za bolji rad. Sa svojim radom bi upoznavali rukovodstvo, kolegij, a vodili bi ih dobri i sposobni radnici iz pojedinačnih radnih jedinica (rukovodioci odeljenja, rukovodioci grupa, predradnici i rukovodioci smena). Na taj način bi rešavali nastale probleme, skupljali rešenja i sa time doprineli ka kvalitetnijoj proizvodnji.

Odnos prema radnim sredstvima i merilima

Tokom same proizvodnje često takođe zaboravljamo na radna sredstva i merila. Njihova vrednost je iz dana u dan veća, pa bi zato i odnosi prema njima morao biti stalno bolji. Sa slabim radnim sredstvima i merilima ne možemo ni proizvoditi kvalitetne proizvode. Za poboljšanje odnosa do njih morali bi pooštriti kriterijume i na pravnoj osnovi odrediti takođe i finansijsku odgovornost.

Poteškoća imamo prilično i svaki dan dolaze nove. A završni računi nam kažu koliko uspešno smo ih rešavali. Zadovoljstvo svih je u uspešnosti poslovanja i u dobrim ličnim dohocima. A to ćemo postići samo sa dobrim radom i zdravim međusobnim saradivanjem nas svih, uz nadu da će nam pomoći i reorganizacija i privredna reforma.

Janez Kokalj

Iz arhiva: Izrada papuča

Iz arhiva: Kontrola proizvoda. Snimak je iz 1956 godine.

obično više gledaju na uspeh radne organizacije.

Pretno 1989

Vatrogasci za godišnjicu

35

U petak 25. novembra su se vatrogasci industrijskog vatrogasnog društva Peka okupili na jubilarnoj svečanosti.

Bogata aktivnost vatrogasaca Peka je otpočela pre tridesetpet godina. Tada je bilo osnovano društvo za štićenje, sprečavanje i gašenje požara. U našoj proizvodnji upotrebljavamo zapaljive lepkove, zato je opasnost prilično velika.

Na jubilarnoj svečanosti je predsjednik društva Tomo Zupan u pozdravnom govoru opisao aktivnost društva i podelio priznanja. Za 31 godina rada

i brige za društvo je **Edo Petek** dobio **VATROGASNO ODLIKOVANJE I STEPENA**, a **Miloš Kaplan** je, isto tako za dugogodišnji aktivan rad, dobio **VATROGASNU BUKTINJU II STEPENA**.

Priznanje **ZLATA PLAKETA** dobili su: **Marjan Toporiš, Jožef Seifert i Jan-ko Januš**.

Marjan Seifert, Tomaž Teran i Florijan Primožič su dobitnici **SREBRNE PLAKETE**, a **BRONASTU PLAKETU** su dobili: **Uroš Seifert, Jože Kavar i Franc Šlibar**.

MS

nja, a preciznije će finansijsku stranu odrediti još različiti zakoni sa ovog područja.

Kao najviši organ upravljanja preduzeća je radnički savet, kome neke nadležnosti određuje već zakon, a pretežno će ih odrediti statut. Na primer, referendum će biti obavezan samo još za usvajanje statuta RO.

Veće nadležnosti, a iz toga i odgovornosti, daju se poslovnom organu koji organizuje radni proces, vodi poslovanje preduzeća i u vezi sa tim samostalno odlučuje. Veća ovlašćenja ima i na drugim područjima, mada zavisi još i od drugih zakona kakva će mu nadležnost stvarno biti data.

Naveli smo samo nekoliko predlaganih novosti, a na osnovu usvojenog zakona ćemo se i u našoj radnoj organizaciji morati odlučiti za odgovarajuću i najbolju moguću varijantu organizovanosti.

Iz stručnih stavova o nacrtu zakona možemo razabrati prilično pozitivnu ocenu, a po drugoj strani i puno nedostataka, za koje je pitanje da li će ih ostali zakoni, kada budu usvojeni, dovoljno i odgovarajuće rešiti.

Nadležni organi, među njima i Privredna komora Slovenije, su već formirali stavove u vezi sa nacrtom zakona i možemo se nadati da će ih naši predstavnici u saveznim organima uspeti što više sprovesti u zakone, koji će biti verovatno usvojeni po suviše brzom postupku da bi odgovarajuće uredili čitavu problematiku udruženog rada.

O zakonu ćemo više pisati kada bude usvojen, a još više ćemo raspravljati o njemu kada ćemo odlučivati o organizovanosti i o prihvatanju samoupravnih akata na njegovoj osnovi.

O nacrtu zakona o preduzećima

Puno pišu i govore o promenama koje će doneti novi zakon o preduzećima. Zakon je tek »u nacrtu« i čekamo na dopune, koje će biti prihvaćene nakon rasprave. Ovaj zakon i još čitav niz drugih, koji bi morali bitno uticati na privredu SFRJ, morali bi biti usvojeni još ove godine.

Zakon o preduzećima formiran je na osnovu dopuna ustava SFRJ, a ponovo donosi izraz »preduzeće« za radne organizacije koje obavljaju privrednu aktivnost. Nosioc svih prava i obaveza u pravnom prometu će opet biti radna organizacija, a pojedinačni delovi radne organizacije, kao što će još i dalje moći biti takođe i osnovna organizacija

rada, gube status pravne osobe i imajuće ovlašćenja koja će određivati statut radne organizacije.

Udruživanje radnih organizacija u različite oblike organizovanja je u velikoj meri prepušteno samim radnim organizacijama. Samo opšte oblike, kao što su zajedničko ili sastavljeno preduzeće, zakon malo preciznije određuje.

Proširena je mogućnost udruživanja rada i sredstava, do izvesne mere se omogućava ulaganje stranih osoba u radne organizacije, predviđeni su takođe različiti oblici kooperacija između radnih ljudi.

Zakon određuje osnovne postupke za konstantovanje rezultata poslova-

Razmišljanja u oči nove godine

Akcija čišćenja

Sretno 1989

Godina od koje se rastajemo bila je veoma živahna, puna iznenađenja, kako na privrednom, tako i na društvenopolitičkom području. Pre godinu dana smo bili složni u želji da bi nam bilo bolje, ali bilo je puno problema.

Živimo u vremenu i periodu kada sa zabrinutošću gledamo u budućnost. Složni smo u oceni da je bilo na svim područjima puno dostignutog, pa i prestignutog, pogotovu na području društvene i lične potrošnje. Znamo da tako ne ide dalje, da će i godina koja je pred nama u mnogočemu biti prelomna. Susrećemo se sa vanredno teškim privrednim položajem. Križne poteškoće nas već prate, još teže će nas. Kada se okrećemo unazad ne možemo se otarasiti osećaja da smo više puta zatajili. Problemi, poteškoće i posledice biće nam veran pratilac i u novoj 1989 godini. Ako ćemo kritično presuditi rad, uspehe i neuspehe bićemo pripremljeni na teške zadatke u idućoj godini.

Ne sme biti nikakvih utvara da će se stvari i problemi rešiti sami od sebe, ili da će ih drugi rešavati. Naša snaga biće u slozi i težnji da želimo više i bolje. Sa nastojanjem da se podigne produktivnost, za bolju organizovanost, za uvođenje nove tehnologije, za racionalizaciju poslovanja, opštu štednju na svim područjima i odgovornošću moći ćemo se nositi sa teškim iskušavanjima. U borbi zbijmo sve sile i iskustva. Kada se odlučujemo o privrednim planovima, mislimo, pre svega, na rad i zadatke, na racionalnije i ekonomičnije poslovanje. O planovima i planiranju previše pišemo, govorimo i raspravljamo, a istovremeno zaboravljamo da ćemo postati pobednici samo sa radom.

Poteškoće nećemo moći izbeći. U tom saznanju crpimo snagu. Radnici Peka bili su u odlučujućim trenucima uvek sposobni rešavati najteže zadatke.

Stisak ruke prilikom prelaska u novu godinu neka bude snažniji, želje dublje. Naša snaga je u znanju, napretku i radu. Zato čvrsto odlučimo da će biti uspešna i da ćemo uspesima dodati svoju snagu, znanje i volju.

Robnu kuću TRIGLAV u Banja Luci su pre nekoliko dana ulepšali. Čistači prozora su oprali sve staklene površine i robnu kuću pripremili za novogodišnje slavlje. Banjalučani u šali kažu da su na Triglavu planinari.

čevljar

Glasilo delovne organizacije tovarne obutve PEKO Tržič n. sol. o. — Ureja uredniški odbor: Ivanka Horžen, Lojze Hostnik, Boris Janc, Matevž Jenkole, Edo Košnjek, Brane Plajbes, Marko Ručigaj, Marija Slapar, Tomislav Zupan — Glavna in odgovorna urednica: Marija Slapar — Naslov uredništva: PEKO Tržič, telefon 50-260 int. 230 — Tisk Gorenjski tisk Kranj — Izhaja enkrat mesečno v nakladi 4200 izvodov v slovenskem in 2100 izvodov v srbohrvaškem jeziku — Glasilo dobijo člani delovne organizacije, upokojenci in štipendisti brezplačno.